

Neşe serişdesi ýalany

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 24 января, 2025

Neşe serişdesi ýalany NEŞE SERIŞDESI ÝALANY

Ady – Rudolf Dizel (1858-1913)...

Asly nemes, prussiýaly, Parižde doglan.

Kakasynyň ýanynda deri işleýji bolup işledi. Fransiýa-Prussiýa urşy çykansoň, köp nemes ýaly olam ýurduna dolandy.

Dizel Bawariýa korollygynyň Mýunhendäki politehniki uniwersitetinde okady.

1892-nji ýyl. Dünýä ony dizel motorynyň oýlap tapyjysy hökmünde tanady.

1890-njy ýyl ösümlik-ýer hozunyň ýagyndan bioýangyç ýasady.

Bioýangyç bilen işleýän dizel motoryny 1900-njy ýylda Parižde geçen Bütindünýä sergisinde görkezdi. Emma nebitiň has ýoň bolandygy sebäpli gyzyklanar bolmady.

Dizel lapykeçlige düşmedi.

1913-nji ýylyň 29-njy sentýabrynda Angliýa gitmek üçin «SS Dresden» ýolagçy gämisine mündi. Iňlis suwasty gämilerine dizel motor bilen güýç bermek mümkinçiligini gürleşmek üçin «Consolidated Diesel Manufacturing Ltd.» kompaniýasynyň ýolbaşçylary bilen Londonda görüşmäge barýardy.

30-njy senýabryň ir säherinde Harwiç portuna gelen gämiden düşenleriň arasynda ol eýýäm yokdy! Ol 29-njy sentýabr güni agşam sagat 22:00-da küpesine çekildi, prowodnige ir sagat 06:15-de turuzmagy haýyş etdi.

Dizel ýitirim boldy. Küpesi boşdy. Düşeginiň gylam gymyldamandy.

Manş deňizine böküp, öz janyna kast edendigi aýdyldy!

Başga bir öňe sürülýän pikire görä, Dizeliň biodizel barlaglary nebit läheňleriniň peýdasyna däldi, şonuň üçiem ol gämiden zyňylyp öldürilipdi!

• JEM ÖZDEMİR

Jem Özdemir...

Türk-nemes raýaty.

Ekologist-tebigaty öwreniji.

«Ýaşyllar» («Die Grünen») partiýasynda syýasatçylyk edýär...

Täze hökümetiň Azyk we ekerançylyk ministriniň wezipesini kabul edip almagyň öňüsyrasynda dur.

Öňki günü onuň kenebe arka durmagy üns çekdi.

Aslynda geçen iýulda Germaniýa üç şerekete kenep önümçiligine rugsat berdi. «Ýöne» diýip şert goýdy: medisina maksatly satuwa çykarylar...

Paragraf açayyn:

Kenep diýlende göz öňüňize diňe “neşe serişdesi” gelýär. Ýadyňyza düşýändir:

ALS keseline ünsi çekmek üçin bir döwür adamlar depesine gowa bilen buzly suw döküp, sosial mediýada paýlaşypdy. Jem Özdemirem muny şeýdip, wideoýazgysyny paýlaşdy. Emma ýazgyda balkonyndaky saksı içinde kenep ösdürip ýetişdirýändigini ýüze çykdy! Bu boýunça derňew işi açyldy...

Hakykatda... “Kenep” diýlende, nämüçün diňe neşe serişdesi – marihuana ýada düşýär? Ýogsam bolmasa:

Kenep “cannabaceae” maşgalasyndan bolan ösümlükdir we onuň üç dürli görnüşi bar:

Cannabis Indica (Конопля индийская), C.Sativa (Конопля посевная), C.Ruderalis (Конопля сорная).

Neşe serişdesi hasap edip boljagy diňe C.Sativa...

Iňňän peýdaly görnüşi bolsa C.Indica... Bu kenep diýseň gowy we saglyga peýdaly iýmit önümi. Onuň berýän peýdalaryny ýazmaga bu sahypa azlyk eder. (Gyzyklanýanlar «Ýaşyryn saýlananlar» (“Saklı Seçilmişler”) kitabyma seredip bilerler.)

• «VOLKSWAGEN» JEZASY

Plastiki önümleriň ählisini kenepden öndürip bolýar, özem

kenep plastikasynyň ýene tebigata siňip gitmegi aňsat. Kenebiň tebigata hiç hili zyýany ýok. Meselem, kenepden eidlen kosmetiki önümler suwy hapalanok... Bir gektar ýere ekilen kenep 25 gektarlyk tokaýyň berýän kislorodyna barabar kislorod işläp çykarýar.

Dokma senagatynda ulanyp bolýar. (Ilkinji jinsi jalbaryň kenepden edilendigini bilýäňizmi: kanwas!)

Binalaryň suwagy (теплоизоляция) üçinem ulanyp bolýar: çydamly, arzan we maýuşgak.

Awtoulagyň süňňi kenepden edilse, çydamlylygy polatdan on esse artyk.

Kenep iýip ýören haýwanlar gormon çalşygyna zerurlyk duýanok. Gürrüňsiz, bioýangyç hökmünde-de ulanyp bolýar. (Bir barlagyň netijesine görä, Türkiýede ekin meýdanlarynyň diňe 15%-ne kenep ekilse, ýylda 31,5 million tonna biodizel öndürüp bilýäris.)

«Şolar ýaly peýdaly bolsa, bu ösümlükden nämüçin peýdalanyp bolanok» soragyňyzy eşidýän ýaly bolýaryn.

«Rokfeller» ýaly nebitçiler...

«Dupont» ýaly plastiki-petrohimiýa trestleri...

«Andrew Mellon» ýaly alýumin läheňleri...

«Hearst» ýaly medýa hojaýynlary...

Bir çukura tüýkürdiler: ABŞ-da 1937-nji ýylda çykarylan «Marihuana salgydy kanuny» bilen kenep ekmek gadagan edildi. Narkotiki serişdeleriň önümçiligine garşy býuro (FBNDD) açyldy, býuronyň başlygy edibem Mellonyň bajasy bellendi!

Yzyndan ABŞ-nyň basyşy bilen bütün dünýäde kenep «ölüm howply ösümlük» diýip yglan edildi we ş.m.

Şu güne dolanyp geler bolsak:

Germaniýa kenebe diňe derman senagaty üçin rugsat berdimi? Dowamy gelmez öýdýäňizmi?

Nebit ýangyjynyň tebigaty zaýalaýandygy, klimat üýtgeşmelerine sebäp bolýandygy gizlin syr däl.

Emma... Ýadyňyza salyň:

ABŞ-nyň basyşy bilen nemes awtoulag läheňi «Volkswagen» kompaniýasyna dizel emissiýasy sebäpli taryhy jerime kesildi. Alty milliard dollara golaý!

Dünyä hamana Birinji we Ikinji jahan uruşlarynyň öňüsyndaky ýaly ýiti bölüşik basdaşlygyna giren ýaly boldy.

Kenebe neşe serişdeleriniň hatarynda baha bermek nebit artykmaçlygyny elinde ýarag dek saklaýan imperializmiň basyşydyr.

Şuny biliň:

Muňa garşy çykanlary ýa «komplimasiýa» diýip, eline-aýagyna kakýarlar ýa-da Rudolf Dizel ýaly ýitirim edýärler!

Nebitiň ýerini aljakdygy aýdylan «suw ýangyçly batareýanyň» oýlap tapyjysy Stenli Meýeriňem 1998-nji ýylda garbanyşhanalaryň birinde zäherlenip öldürilendigini-de ýatladaýyn...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 13.01.2022 ý. Publisistika